

Informacja prasowa
20 kwietnia 2023 r.

Jak wdrożyć w Polsce europejską agendę szczepień na każdym etapie życia? – wnioski z debaty V-Meeting 2023

Szczepienia mają niezaprzeczalną wartość zdrowotną i społeczną oraz są wysoce opłacalną inwestycją dla systemów ochrony zdrowia – to wiodące wnioski płynące z debaty V-Meeting 2023, zorganizowanej przez Ogólnopolski Program Zwalczenia Chorób Infekcyjnych. Tymczasem w Polsce bardzo szybko rośnie liczba osób uchylających się od obowiązkowych szczepień. Według danych NIZP-PZH w 2022 r. przekroczyła 70 tys. odmów. Na szczepienia ochronne przeznaczona jest w naszym kraju zaledwie 1 Euro na głowę mieszkańca, czyli najmniej spośród wszystkich krajów Europy o podobnym PKB. Dlatego eksperci apelują m.in. o powszechny dostęp do szczepień na każdym etapie życia pacjenta, wprowadzenie nowych sposobów finansowania programów szczepień, skrócenie ścieżki pacjenta do szczepień oraz rozwój programu szczepień ochronnych osób dorosłych. Aby to zrobić, konieczne jest wdrożenie szeregu rozwiązań, które członkowie Rady Naukowej Programu przedstawili w dokumencie „Strategia dla szczepień 2030”.

Wzrost odmów dla szczepień

Skuteczność realizacji programów szczepień ochronnych determinuje wiele czynników, takich jak m.in. starzenie się społeczeństwa, kryzys uchodźczy związany z wojną w Ukrainie, pandemia COVID-19, która sprawiła, że inne choroby zakaźne zeszły na dalszy plan, a także kryzys zaufania wobec szczepień, wynikający z niedostatecznej wiedzy. Jak pokazują dane, liczba osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych cały czas rośnie - w pierwszych trzech kwartałach 2022 r. odnotowano niemal 69 tys. odmów (dotyczy dorosłych kobiet i mężczyzn). Skutkuje to powrotem chorób zakaźnych, o których już prawie zapomnieliśmy. Dla przykładu, tuż przed pandemią w 2019 r., odnotowano rekordową od lat liczbę 1500 przypadków zachorowań na odrę. Z kolei w sezonie 2022/23 do końca marca zaraportowano ponad 4,6 miliona przypadków zachorowań na grype i był to najcięższy sezon od ponad 10 lat.

Konsekwencje rezygnacji ze szczepień ochronnych dotyczą nie tylko samych pacjentów, którzy mierzą się ze skutkami zachorowania i powikłań wynikających z wielu chorób zakaźnych. Spadek poziomu wyszczepialności dotyka również systemu ochrony zdrowia i ma wpływ na całą gospodarkę. Aby temu przeciwdziałać konieczne jest skupienie się na działaniach optymalizujących wydajność programów szczepień w ramach opieki zdrowotnej oraz na różnych szczeblach struktury społecznej, a także zmianach prawnych i organizacyjnych umożliwiających osiągnięcie wskaźników wyszczepialności – mówił podczas spotkania prof. dr hab. n. med. Adam Antczak, przewodniczący Rady Ekspertów Ogólnopolskiego Programu Zwalczenia Chorób Infekcyjnych.

Szczepienia od niemowlaka do seniora

W większości krajów UE finansowanie szczepień utrzymuje się na poziomie ok. 5 euro na każdego mieszkańca, a kraje takie jak Niemcy, Szwecja, Wielka Brytania, Irlandia i Włochy, przeznaczają na

szczepienia od 7 do 23 euro. W Polsce na ten cel wydawano zaledwie 1 euro per capita. Pomimo większych wydatków na szczepienia Unia Europejska stoi przed wyzwaniami związanymi z osiągnięciem i utrzymaniem wysokich wskaźników wyszczepialności w oparciu o aktualne programy szczepień i promuje podejście, w którym kalendarz szczepień układany jest na całe życie pacjenta (ang. life course immunization).

Zdaniem Rady Naukowej OPZCI, przyszłość immunizacji, jako elementu polityki zdrowia publicznego, to szczepienia realizowane na każdym etapie życia. Celem tej koncepcji jest zapewnienie wykonania odpowiednich szczepień adekwatnie do wieku i indywidualnych potrzeb na każdym etapie życia, od niemowlęctwa do późnej starości. W Polsce najczęściej uwagi poświęca się szczepieniu dzieci, które istotnie są kluczowe w zapobieganiu chorobom w dzieciństwie i młodości, ale wymagają istotnego uzupełnienia lub powtórzenia w kolejnych etapach życia.

Korzyści ze szczepienia dzieci są dla większości z nas oczywistością, chociaż obecnie, ze względu na rzadsze występowanie groźnych w przeszłości chorób zakaźnych takich jak błonica czy polio ich zasadność bywa negowana. Mimo to wytworzyła się w przeszłości, gdy choroby zakaźne często dotyczyły najmłodszych tzn. "kultura immunizacji czyli skupienie szczepień ochronnych na niemowlętach - najmłodszej grupie wiekowej. Dziś, wobec zmian demografii i epidemiologii zakażeń wyzwaniem jest przeniesienie kultury szczepień na osoby dorosłe i starsze. Młodzież, co prawda nadal wymaga szczepień przeciw niektórymi chorobom zakaźnym m.in. chorobie meningokokowej, zakażeniom HPV czy utrzymania ochrony przeciw krztuścowi, jednak najbardziej zagrożone są grupy ryzyka, w tym ciężarne, przewlekle chorzy i osoby w podeszłym wieku. Szczepienia kobiet ciężarnych mają potrójne znaczenie ochronne, ponieważ chronią matkę, nienarodzone dziecko, a potem niemowlę w pierwszych miesiącach życia. Z kolei szczepienia osób starszych są szczególnie ważne ze względu na częste współistnienie nieraz kilku chorób przewlekłych, głównie cywilizacyjnych jak cukrzyca, choroby płuc (POChP), choroby serca i nowotwory. Ocena korzyści płynących ze szczepień wymaga stałej aktualizacji, także ze względu na powrót starych i pojawianie się nowych chorób zakaźnych – komentuje prof. Ernest Kuchar

Strategia dla szczepień 2030

W celu przeciwdziałania rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych, Rada Ekspertów Ogólnopolskiego Programu Zwalczania Chorób Infekcyjnych wyznaczyła nową strategię działań i cele, które pragnie zrealizować do końca 2030 roku. Członkowie Rady podczas debaty V-meeting zaprezentowali jej główne założenia, które szerzej zostały zebrane w dokumencie „Strategia dla szczepień 2030”. Najważniejsze punkty strategii to:

1. **System opieki zdrowotnej zorientowany na profilaktykę** – m.in. poprzez zwiększenie liczby szczepień dostępnych w ramach PSO, uwzględnienie potrzeb immunizacyjnych wszystkich grup pacjentów, ewolucję różnych modeli wykonywania i popularyzacji szczepień oraz dostęp do danych pozwalających na ocenę efektywności działań, statusu immunizacyjnego i ryzyka związanego z chorobami zakaźnymi w Polsce.

2. **Powszechność i równość dostępu do szczepień** – eksperci Programu za cel stawiają sobie upowszechnienie dostępu do szczepień, likwidację barier w dostępie do szczepień oraz cykliczną ocenę potrzeb immunizacyjnych. Kluczowe jest to, aby szczepienia mogły być wykonywane jak najbliżej pacjenta, np. w szkole, aptece czy miejscu pracy, a także by droga do szczepienia była skrócona do jednej wizyty.
3. **Zapewnienie dostępu do szczepień** – osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez planowanie potrzeb immunizacyjnych i wyznaczanie celów w zakresie wyszczepialności populacji, a także zmiany finansowania szczepionek. Ambicją OPZCI jest, aby szczepionki były dostępne dla wszystkich pacjentów bezpłatnie, podobnie jak szczepionki przeciw COVID-19.
4. **Szczepienia wspierane przez naukę i innowacje** – popularyzacja stosowania szczepień powinna być oparta na dowodach naukowych i wspierana przez pojawiające się innowacje organizacyjne i technologiczne. Celem jest więc, aby strategie immunizacji były oparte na danych klinicznych i epidemiologicznych, a metody popularyzacji szczepień na dowodach – konieczna jest m.in. walka z dezinformacją na temat szczepień.
5. **Gotowość na kryzys** – szczepienia to ważny element podtrzymywania gotowości do reagowania na sytuacje kryzysowe, zwłaszcza epidemie. Konieczne jest więc zapewnienie bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego kraju poprzez tworzenie planów postępowania na wypadek epidemii i pandemii oraz zapewnienie bezpłatnych szczepień grup zawodowych odpowiedzialnych za reagowanie w obliczu kryzysu.
6. **Wspólny front dla popularyzacji szczepień** – stopniowa utrata wiary w korzyści ze szczepień jest procesem postępującym, dlatego zatrzymanie i zmiana kierunku ewolucji postaw wobec nich wymaga zbiorowego wysiłku zarówno liderów politycznych, religijnych i społecznych, jak i świata mediów, kultury oraz sztuki. Niezbędne w tej kwestii jest także zaangażowanie Ministerstwa Zdrowia i instytucji zdrowia publicznego w promocję profilaktyki zdrowotnej.

Ogólnopolski Program Zwalczania Chorób Infekcyjnych (dawniej Ogólnopolski Program Zwalczania Grypy) jest inicjatywą społeczną niezależnych ekspertów medycznych. Program od ponad 10 lat prowadzi w Polsce działania edukacyjne oraz wspiera podniesienie poziomów wyszczepialności, zarówno wśród pacjentów z grup ryzyka, jak też w całym społeczeństwie. Założeniem OPZCI jest to, aby wszyscy i wszędzie, bez względu na wiek, mogli w pełni korzystać z dobrodziejstwa szczepień, co przełoży się na lepszy stan zdrowia i kondycję populacji. Pragniemy skupić uwagę systemu ochrony zdrowia na profilaktykę pierwotną chorób zakaźnych oraz zapewnieniu powszechnego i równego dostępu do szczepionek i szczepień na każdym poziomie opieki zdrowotnej. Organizatorem Społecznej Kampanii Informacyjnej powstałej w ramach Programu jest Fundacja Nadzieja dla Zdrowia. Działania skierowane są do środowiska medycznego, opinii publicznej, samorządów oraz do pracodawców. Przedsięwzięcie spotkało się z aprobatą najważniejszych instytucji działających na rzecz poprawy zdrowia publicznego, wielu organizacji zrzeszających lekarzy, pracodawców, związki samorządów i towarzystwa medyczne. Więcej informacji na stronie: www.opzci.pl

Kontakt dla mediów:

Natalia Skarbek

e-mail: natalia.skarbek@procontent.pl

tel.: 883 688 822